

Gemeente Mook en Middelaar

Doorontwikkeling Sociaal Domein

Mirjam Otten

Interim strategisch adviseur sociaal domein

Augustus 2026

Inhoud

Doorontwikkeling Sociaal Domein	1
Inleiding	4
Inhoud van de opgaves	5
Toegang:	5
Lokaal team:	5
Randvoorwaarden voor toegang en stevige lokale teams	6
Richtinggevend kader toegang en lokaal team	8
Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming	9
Van ingrijpen naar voorkomen	9
Wat verandert er voor gezinnen?	10
Wat betekent dit voor professionals?	10
Samenwerken zonder estafette	10
Leren en verbeteren	10
AZWA : Basisfunctionaliteiten en basisinfrastructuur	11
Hoofdpijnen akkoord ouderzorg	12
Huidige situatie Mook en Middelaar	13
Uitgangspunten coalitieakkoord	13
Toegang	13
Lokaal team	14
Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming/veiligheid	15
Inloopvoorzieningen	16
Mantelzorg	16
Vormgeven van Ketenaanpakken (Gala)	17
Veldonderzoek met partners eind 2025	18
Wat gaan we onderzoeken en doen?	20
Advies formuleren stevig lokaal team	20
Onderzoeken of de toegang dichtbij genoeg is	20
Versterken van de expertise op het gebied van veiligheid	20
Basishulp	20
Inloopvoorzieningen: voldoende en herkenbaar?	21
Werken met dataduidingssessies	21
Voortzetten van bestaande ketenaanpakken	21
Samenwerken in de regio	21
Tot Slot	22

Inleiding

De meeste inwoners groeien gezond op, leiden een betekenisvol leven en blijven ook op latere leeftijd actief en veerkrachtig. Zij beschikken over een sociaal netwerk en weten uitdagingen in het dagelijks leven doorgaans goed het hoofd te bieden. Tegelijkertijd neemt de druk op het sociaal domein zichtbaar toe. Zowel lokaal, regionaal als landelijk groeit de vraag naar ondersteuning en zorg, terwijl de problematiek complexer wordt en wachtlijsten oplopen. In de gemeente Mook en Middelaar ontvangt inmiddels ongeveer één op de zes jeugdigen een vorm van geïndiceerde jeugdhulp. Ook binnen de Wmo en andere vormen van begeleiding stijgt de ondersteuningsvraag.

Deze ontwikkelingen hangen nauw samen met bredere maatschappelijke veranderingen. Individualisering, prestatiedruk, bestaansonzekerheid, vergrijzing en personeelstekorten vergroten de ondersteuningsbehoefte van inwoners. Daarnaast loopt het huidige stelsel steeds vaker tegen grenzen aan. Inwoners krijgen niet altijd tijdig passende hulp, specialistische ondersteuning is beperkt beschikbaar en de financiële druk op gemeenten en uitvoerende organisaties neemt verder toe.

Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, werken rijksoverheid, gemeenten en partners aan een versterking en herinrichting van het sociaal domein. Opgaven voor oa gemeenten zijn verankerd in GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), Iza (Integraal Zorg Akkoord) en AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijns Akkoord).

Belangrijke andere landelijke ontwikkelingen zijn onder andere de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Beide agenda's benadrukken het belang van een sterke sociale basis, vroegtijdige ondersteuning en krachtige lokale teams die dichtbij inwoners staan. Binnen deze beweging krijgt het lokale team een centrale rol. Het team biedt zelf ondersteuning vanuit de Jeugdwet en werkt integraal samen met de Wmo en Participatiewet. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft hiervoor een richtinggevend kader ontwikkeld. Dit kader brengt landelijke en lokale ontwikkelingen samen en geeft richting aan de inrichting van de toegang, de rol van lokale teams en de noodzaak van integraal samenwerken.

Mook en Middelaar beschikt al over een stevig fundament. De komende jaren bouwen we daarop voort. Dit document beschrijft welke landelijke opgaven op ons afkomen en waar we nu staan. De komende maanden verkennen we wat een toekomstbestendige inrichting van het sociaal domein en sociaal team vraagt. We onderzoeken welke veranderingen nodig zijn in de organisatie, samenwerking en inhoudelijke werkwijze om inwoners ook in de toekomst goed te ondersteunen conform het landelijk richtinggevend kader. Eind december is het voorstel gereed en zal het worden voorgelegd aan de bestuurder en de ambtelijk

opdrachtgever. Na bespreking koersen we op het eerste kwartaal van 2027 om dit voorstel aan de gemeenteraad ter goedkeuring en besluitvorming aan te bieden.

Inhoud van de opgaves

Toegang:

De **toegangsfunctie** gaat over de wijze waarop inwoners contact kunnen zoeken als zij een vraag om ondersteuning of zorg willen stellen en hoe de beschikbaarheid van hulp of zorg voor de inwoners wordt geregeld. Het is de toegang tot informatie en advies en eventuele zorg en ondersteuning. Een gemeente heeft de wettelijke verantwoordelijkheid deze toegang tot het sociaal domein goed te regelen.

De gemeente kan de toegangsfunctie in de eigen organisatie beleggen, of bij een extern ingericht lokaal team (een zelfstandige, gemandateerde uitvoeringsorganisatie). Ongeacht de exacte inrichting werken de medewerkers die deze toegangsfunctie vervullen integraal, generalistisch, interdisciplinair en outreachend in het kader van het sociaal domein.

Lokaal team:

Een lokaal team is een team dat integraal, generalistisch, interdisciplinair en outreachend werkt voor de ondersteuning en dienstverlening die een bepaalde gemeente biedt aan haar inwoners in het kader van de sociaaldomeinwetten.

De toegangsfunctie en lokale teams overlappen elkaar, maar zijn niet altijd hetzelfde. Inwoners kunnen zich op verschillende manieren tot gemeenten wenden. Professionals in een lokaal team bepalen in hoeverre het team zelf ondersteuning kan bieden of dat aanvullende en/of andere hulp nodig is. 'Toegang' is daarmee geen eenmalige toegangspoort, maar een cyclisch doorlopend proces. Professionals in een lokaal team bieden zelf hulp en zijn ook 'toegang' tot (andere, meer gespecialiseerde vormen van) hulp.

Randvoorwaarden voor toegang en stevige lokale teams

Visie

Sterke lokale teams beginnen met een heldere en integrale visie op de gewenste ontwikkelingen binnen het sociaal domein. Een gedragen visie maakt maatschappelijke opgaven concreet en vertaalt ambities naar duidelijke doelstellingen. Daarmee leggen we het fundament voor samenhangend beleid en voor een werkwijze die zichtbaar doorwerkt in alle vervolgstappen van gemeenten en lokale teams. Een krachtige visie geeft richting aan processen, werkafspraken en methodisch handelen.

Goed bestuur

Zodra de visie, samen met de daaruit voortvloeiende waarden en leidende principes, is vastgesteld, is het essentieel om de rollen en verantwoordelijkheden helder uit te werken. Dit geldt zowel voor de gemeente — in haar rol als opdrachtgever, regievoerder en stelselverantwoordelijke — als voor de lokale teamorganisatie.

Goed bestuur door gemeenten en lokale teams schept de voorwaarden waarin professionals optimaal kunnen handelen in het belang van huishoudens en gezinnen. Zij ervaren daarbij steun in hun dagelijkse praktijk en krijgen de ruimte om hun werk goed uit te voeren en daadwerkelijk resultaat te boeken voor inwoners.

Netwerksamenwerking

Binnen netwerksamenwerking is het cruciaal dat partners elkaar gemakkelijk en laagdrempelig weten te vinden. Effectieve samenwerking vraagt om korte lijnen, veel onderling contact, regelmatig overleg en sterke relaties. Vertrouwen vormt daarbij de basis. Ook is het belangrijk om samen te werken aan een gedeelde taal en werkwijze — tussen inwoners en professionals, maar ook tussen professionals onderling en tussen professionals en bestuurders. Deze verbinding moet zowel horizontaal bestaan, tussen vakgenoten, als verticaal, tussen uitvoerders, bestuur en gemeente. Afstemming vindt daarbij plaats op verschillende niveaus: rond de hulpvraag van individuen of groepen, binnen teams, tussen organisaties en in het bredere netwerk.

Fysieke nabijheid versterkt deze samenwerking. Wanneer partners dicht bij elkaar werken, elkaar ontmoeten in de wijk en gebruikmaken van gedeelde ontmoetingsplekken, wordt samenwerking eenvoudiger en natuurlijker. Dit kan bijvoorbeeld door professionals van verschillende organisaties op vaste momenten aan te laten schuiven bij elkaars overleg of

consultatie. Ook het delen van werkplekken draagt hieraan bij. Denk aan een medewerker van een lokaal team, een maatschappelijk werker, welzijnscoach of psycholoog die regelmatig vanuit een huisartsenpraktijk werkt. Zulke vormen van nabijheid maken de samenwerking concreter, versterken het onderlinge begrip en verlagen de drempel voor verwijzingen tussen organisaties. Onderzoek laat bovendien zien dat juist rondetafelgesprekken tussen professionals en gezinnen als zeer waardevol worden ervaren voor goede afstemming.

Kwaliteit, leren, verantwoorden en monitoren

Om goede resultaten voor gezinnen en huishoudens te boeken, is het cruciaal dat partijen die zich met hen bezighouden, in kaart blijven brengen wat er al goed gaat en wat beter kan. Het gaat om een proces van 'samen leren en verbeteren', in zowel de uitvoering van professionals en (organisatie overstijgende) teams als op beleidsniveau. Lokale teams en gemeenten trekken samen op om de kwaliteit van de ondersteuning van lokale teams te optimaliseren.

.

Richtinggevend kader toegang en lokaal team

De visie en leidende principes bieden houvast om de 13 kenmerken van een stevig lokaal team uit het richtinggevend kader lokaal kleur en inhoud te geven. Ze helpen om vanuit een gezamenlijke koers te werken en keuzes te maken die passen bij de lokale praktijk en behoeften.

De toegangsfunctie en lokale teams...

Zijn **dichtbij**, ze...

- 1) werken vanuit een eenvoudig(er) systeem, met de inwoner als uitgangspunt;
- 2) zijn laagdrempelig: dichtbij, vindbaar, zichtbaar, toegankelijk benaderbaar voor inwoners;
- 3) werken aan een sterke relatie met de sociale en pedagogische basis;
- 4) vertalen vragen naar achterliggende patronen en brengen zo systeemknelpunten aan het licht;

Werken **integraal**, ze...

- 5) kijken met een brede blik en maken een brede analyse;
- 6) hebben professionals met de 'juiste' houding, vaardigheden en (inhoudelijke) kennis;
- 7) bieden waar mogelijk zelf (basis)hulp en zijn zo lang als nodig vertrouwd aanspreekpunt;
- 8) werken vanuit heldere organisatieafspraken die de brede samenhangende hulp ondersteunen;
- 9) streven naar soepelere overgangen in de levensloop;
- 10) hebben voldoende (extra) inzet, aandacht en expertise voor inwoners met levenslange en/of levensbrede beperkingen.

Met **mandaat**, ze...

- 11) hebben mandaat over gemeentelijke beleidsterreinen heen;
- 12) hebben oog voor en kennis van (on)veiligheid, betrekken anderen en blijven zelf betrokken;
- 13) gaan bewust om met wat passend is en wat nodig is, ook gezien de schaarste aan mensen en middelen.

Wat verstaan we onder sociale/pedagogische basis?

De pedagogische basis vormt het geheel van dagelijkse, preventieve voorwaarden die gemeenten – samen met onderwijs, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, welzijn en ouders – organiseren om een veilige, kansrijke en gezonde ontwikkelomgeving voor alle kinderen en jongeren te waarborgen.

De sociale basis verwijst naar alles wat mensen in hun dagelijks leven ondersteunt om mee te doen, elkaar te ontmoeten en zich goed te voelen — al vóórdat professionele zorg of ondersteuning nodig is. De sociale basis draait om: meedoen en erbij horen, eigen regie en eigenaarschap, elkaar helpen in de dagelijkse leefomgeving, voorkomen dat zwaardere zorg nodig is.

Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming

De kern van het **Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming** is helder: kinderen veilig laten opgroeien door gezinnen eerder en beter passende ondersteuning te bieden. Door problemen tijdig te signaleren en integraal aan te pakken, voorkomen we waar mogelijk ingrijpende maatregelen, zoals ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen.

De proeftuinen Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming zijn opgezet om de kind- en gezinsbescherming eenvoudiger, beter en mensgerichter te organiseren. Het huidige stelsel wordt vaak als complex ervaren en sluit onvoldoende aan op de leefwereld van gezinnen. Hulp is versnipperd, verschillende organisaties werken naast elkaar en gezinnen hebben niet altijd één vast aanspreekpunt. Daardoor voelen zij zich regelmatig niet gehoord en ontbreekt samenhang in de ondersteuning. Sinds 2021 werken gemeenten en ketenpartners in proeftuinen aan een nieuwe manier van samenwerken. Het doel is een gezinsgerichte, transparante en eenvoudige aanpak, waarin de veiligheid van kinderen én de rechtsbescherming en autonomie van gezinnen centraal staan. Professionals onderzoeken samen met gezinnen wat er speelt, welke hulp nodig is en hoe die het beste kan worden georganiseerd.

Van ingrijpen naar voorkomen

De proeftuinen zetten in op vroegtijdige signalering en preventie. Kinderen en volwassenen die te maken hebben met (dreigende) onveiligheid in de thuissituatie krijgen zo snel mogelijk passende en samenhangende ondersteuning. Door eerder in beeld te zijn, kan hulp vaak worden ingezet voordat een gedwongen maatregel nodig is. Bij situaties van ernstig huiselijk geweld of onveiligheid maken professionals samen met het gezin een gezamenlijke analyse van de situatie. Vanuit die analyse bepalen zij welke ondersteuning nodig is. Deze werkwijze vraagt om maatwerk, samenwerking en tijd om het vertrouwen met gezinnen op te bouwen.

Wat verandert er voor gezinnen?

Een belangrijke verbetering is de inzet van **één vast contactpersoon** of een vast duo. Dit aanspreekpunt begeleidt het gezin gedurende het hele proces, stemt de hulp af en zorgt voor verbinding tussen alle betrokken organisaties. Hierdoor ontstaat meer duidelijkheid, vertrouwen en continuïteit. Daarnaast krijgen gezinnen meer regie. Zij bepalen samen met de professionals wat de belangrijkste opgaven zijn en welke aanpak daarbij past. Hulp sluit daardoor beter aan bij de behoeften en mogelijkheden van het gezin.

Wat betekent dit voor professionals?

Professionals werken niet langer vanuit afzonderlijke organisaties of losse taken, maar vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het gezin. Zij krijgen meer ruimte om gesprekken te voeren, de situatie goed te begrijpen en ondersteuning op maat te organiseren. Deze manier van werken versterkt de samenwerking tussen verschillende disciplines. Er wordt niet alleen gekeken naar de problemen van een individueel gezinslid, maar naar het gezin als geheel en naar de samenhang tussen zorg, veiligheid en de leefomgeving.

Samenwerken zonder estafette

Een belangrijke ontwikkeling binnen de proeftuinen is het doorbreken van het zogenaamde estafettewerken, waarbij gezinnen steeds worden overgedragen van de ene organisatie naar de andere. Veilig Thuis, de jeugdbescherming, lokale teams en andere partners werken intensiever samen en delen verantwoordelijkheid voor de ondersteuning. Lokale teams beschikken hierdoor over meer kennis van veiligheid en onveiligheid, mede dankzij de samenwerking met het Regionaal Veiligheidsteam (RVT). Het RVT verbindt lokale teams bovendien met specialistische partners, zoals de GGZ en de verslavingszorg. Zo ontstaat een integrale aanpak waarin zorg, veiligheid en ondersteuning beter op elkaar aansluiten.

Leren en verbeteren

De proeftuinen zijn nadrukkelijk bedoeld om te leren wat werkt. De ervaringen van gezinnen, professionals en samenwerkingspartners vormen de basis voor verdere verbetering van beleid, werkwijzen en uiteindelijk ook wet- en regelgeving. Zo groeit stap voor stap een stelsel dat beter aansluit bij de behoeften van kinderen, gezinnen en huishoudens en waarin tijdige, passende en samenhangende hulp centraal staat.

AZWA : Basisfunctionaliteiten en basisinfrastructuur

Het **Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)** vraagt gemeenten om te investeren in een sterke sociale basis en een toekomstbestendige basisinfrastructuur. Het doel is helder: inwoners ontvangen zoveel mogelijk ondersteuning in hun eigen leefomgeving, waardoor zwaardere en specialistische zorg waar mogelijk wordt voorkomen of uitgesteld.

Gemeenten geven hier invulling aan door te investeren in goed toegankelijke **basisfunctionaliteiten** en een stevige **basisinfrastructuur**. Inwoners moeten eenvoudig de weg vinden naar informatie, advies, ondersteuning en voorzieningen. Sterke lokale teams spelen hierin een centrale rol. Zij werken integraal samen, signaleren vroegtijdig, zetten in op preventie en organiseren, waar nodig, passende ondersteuning. Daarnaast versterken gemeenten de samenwerking tussen zorg, welzijn, onderwijs, wonen en veiligheid, zodat inwoners één samenhangend en herkenbaar ondersteuningsaanbod ervaren.

De **basisinfrastructuur** vormt het fundament onder deze basisfunctionaliteiten. Het gaat om de voorzieningen, samenwerkingsverbanden en netwerken die nodig zijn om domeinoverstijgende ondersteuning effectief te organiseren. Denk aan laagdrempelige inloopvoorzieningen voor gezondheid en welzijn, **sterke lokale teams**, hechte wijkverbanden, een goed georganiseerde preventie-infrastructuur en de coördinerende rol van de GGD bij regionale ketenaanpakken. Ook informele ondersteuning, vrijwilligersinitiatieven, welzijnsorganisaties en algemene voorzieningen maken onderdeel uit van deze infrastructuur. Samen vormen zij een toegankelijk netwerk dat inwoners snel en passend ondersteunt.

De **basisfunctionaliteiten** zijn de bewezen effectieve werkwijzen en ketenaanpakken die iedere regio beschikbaar moet hebben. Voorbeelden zijn mentale gezondheidsnetwerken, de ketenaanpak dementie en andere integrale samenwerkingsvormen rondom veelvoorkomende maatschappelijke opgaven. De basisinfrastructuur maakt het mogelijk om deze basisfunctionaliteiten daadwerkelijk uit te voeren. Zij zorgt voor de benodigde verbinding tussen professionals, organisaties en voorzieningen, zodat inwoners tijdig de juiste ondersteuning ontvangen.

Voor gemeenten betekent dit dat zij niet alleen investeren in afzonderlijke voorzieningen, maar vooral in een samenhangend lokaal netwerk waarin preventie, vroegsignalering, samenwerking en passende ondersteuning centraal staan.

(zie ook de raadsmemo 21 juli 2026 update zorgakkoorden)

Hoofdpijnen akkoord ouderzorg

Het Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg vraagt om een andere manier van kijken naar ouder worden en zorg. De inzet is gericht op het langer zelfstandig wonen van ouderen, het versterken van de sociale basis en het voorkomen van onnodige zorg. Gemeenten hebben hierin een belangrijke rol door niet alleen naar de zorgvraag van ouderen te kijken, maar ook naar de draagkracht en ondersteuningsbehoefte van hun omgeving.

Een belangrijk aandachtspunt is het ondersteunen van mantelzorgers. Zij leveren een onmisbare bijdrage aan het mogelijk maken van langer zelfstandig thuis wonen, maar kunnen daarbij ook overbelast raken. Gemeenten zetten daarom in op een brede blik op de situatie van mantelzorgers, waarbij aandacht is voor de acht leefgebieden: wonen, financiën, gezondheid, daginvulling, sociale contacten, veiligheid, zingeving en ondersteuning. Door tijdig signalen op te vangen en passende ondersteuning te bieden, kunnen mantelzorgers hun rol op een gezonde en duurzame manier blijven vervullen.

Daarnaast ligt er voor gemeenten een belangrijke opgave in het beschikbaar maken van passende respijtzorg. Dit betekent dat mantelzorgers tijdelijk de zorg kunnen overdragen wanneer dat nodig is, bijvoorbeeld door logeeropvang of andere vormen van tijdelijke ondersteuning. Gemeenten zorgen ervoor dat deze voorzieningen aansluiten bij de behoefte van ouderen en hun mantelzorgers, goed toegankelijk zijn en daadwerkelijk verlichting bieden.

Huidige situatie Mook en Middelaar

Wat doen we al ?

Uitgangspunten coalitieakkoord

In het coalitieakkoord hebben we al duidelijke uitgangspunten vastgelegd voor de ontwikkeling van het sociaal domein. We zetten in op het versterken van netwerken en samenwerking, zodat inwoners, organisaties en professionals elkaar beter weten te vinden en ondersteunen. Daarnaast stimuleren we zelfredzaamheid en zorgen we ervoor dat inwoners meer naar elkaar omzien. Zo versterken we de sociale samenhang in onze gemeente.

De menselijke maat staat daarbij centraal. We bieden maatwerk dat aansluit bij de vraag en de situatie van de inwoner. Maatwerk betekent niet automatisch dat specialistische ondersteuning nodig is; vaak ligt een passende oplossing juist in de sociale basis of in het eigen netwerk.

Tot slot zetten we in op bestaanszekerheid. We ondersteunen inwoners bij een stabiele basis op het gebied van inkomen, wonen en participatie, zodat zij mee kunnen doen en veerkrachtig kunnen blijven.

Toegang

De toegang is momenteel georganiseerd via e-mail en een telefonische bereikbaarheid van drie momenten per week, telkens van 10.00 tot 12.00 uur. In de praktijk blijkt deze inrichting ruim voldoende. Inwoners zijn inmiddels goed bekend met deze manier van bereikbaarheid en weten de weg naar de ondersteuning goed te vinden.

De ervaring leert dat het merendeel van de telefoongesprekken betrekking heeft op de Wmo. Daarom is het van groot belang dat de telefoon wordt beantwoord door iemand met inhoudelijke expertise, kennis van zaken en de vaardigheid om het gesprek op een professionele en adequate manier te voeren. Tijdens het contact wordt zoveel mogelijk relevante informatie verzameld, zodat inwoners snel en passend geholpen kunnen worden. Waar nodig en passend vindt directe doorverwijzing plaats naar het voorliggende veld, de huisarts of andere passende ondersteuning.

Daarnaast komen veel vragen binnen via netwerkpartners. Hierbij kan gedacht worden aan maatschappelijk werk, welzijnsorganisaties, wijkverpleegkundigen en andere betrokken professionals. Op deze signalen wordt snel gereageerd. Met toestemming van de inwoner handelen we direct waardoor niet altijd eerst de formele aanmeldroute hoeft te worden doorlopen. Dit zorgt voor een laagdrempelige, efficiënte en inwonergegerichte aanpak.

Lokaal team

De kleinschaligheid van de gemeente is een kracht: doordat partners elkaar goed kennen, kunnen zij elkaar snel vinden en effectief betrekken wanneer een casus daarom vraagt.

Binnen het sociaal team werken jeugd- en Wmo-consulenten intensief samen. Zij kijken integraal naar de situatie van inwoners en gezinnen en hebben oog voor alle leefdomeinen. Hoewel het gedrag van een kind vaak de aanleiding vormt voor een aanmelding, ligt de oorzaak of de oplossing regelmatig op een ander leefdomein. Door systemisch te kijken, brengen consulenten niet alleen de problemen, maar ook de krachten en mogelijkheden van het gezin in beeld. Zo ontstaat een passende en duurzame aanpak.

De samenwerking met mensen van de wijk GGD/meldpunt bijzondere zorg verloopt soepel. Hierdoor signaleren en herkennen consulenten ouderproblematiek en psychische kwetsbaarheid vroegtijdig en kunnen zij hier tijdig op inspelen. Ook de samenwerking met de wijkverpleging is sterk. Dankzij korte lijnen bereiken signalen uit de wijk de consulenten snel en wordt advies waar nodig direct overgenomen. Extra investeringen in domeinoverstijgende indicering zijn daarom niet nodig; de samenwerking in de praktijk functioneert al goed.

Ook inkomen, participatie en schuldhulpverlening zijn nauw verbonden met het sociaal team. Deze collega's werken fysiek dicht bij de consulenten, waardoor snel kan worden geschakeld en waar nodig gezamenlijk wordt opgetrokken in een casus. Juist omdat bestaanszekerheid voor veel inwoners een bepalende factor is, is deze samenwerking van grote meerwaarde. Dichtbij is een belangrijke kernwaarde. We investeren met name in onze netwerksamenwerking, zijn dichtbij onze partners en komen zo in contact met inwoners met een ondersteuningsbehoefte die mogelijk niet zelf de weg naar ons gevonden hebben.

De samenwerking met huisartsen verloopt goed. Door de verbinding verder te versterken, kunnen signalen eerder worden gedeeld, passende ondersteuning sneller worden ingezet en inwoners nog beter worden geholpen vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming/veiligheid

Naar verwachting start eind 2026 een hybride veiligheidsteam waarin Veilig Thuis, Jeugdbescherming en Moviera samenwerken voor de gemeenten Mook en Middelaar, Berg en Dal, Heumen en Beuningen. Door nauw aan te sluiten bij de lokale teams en regelmatig op locatie aanwezig te zijn, versterken deze professionals de samenwerking, de kennisuitwisseling en de gezamenlijke verantwoordelijkheid

De nieuwe werkwijze richt zich op samenhangende ondersteuning voor het hele gezin, met bijzondere aandacht voor veiligheid. Gezinnen nemen actief deel aan het opstellen en uitvoeren van de aanpak. Professionals werken vanuit één gezamenlijke analyse aan duurzame oplossingen en hebben oog voor alle gezinsleden en alle leefdomeinen: persoonlijk, praktisch, maatschappelijk en opvoedkundig. Zij communiceren open en begrijpelijk over de ondersteuning en werken vanuit toestemming, vertrouwen en betrokkenheid van het gezin.

Deze werkwijze wordt sinds 2023 succesvol toegepast in de proeftuin *Samen Verder* in Nijmegen. Professionals van Veilig Thuis, Moviera, de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdbescherming, de volwassenen-ggz en ervaringsdeskundigen bundelen hier hun expertise en blijven gedurende het hele traject betrokken. In plaats van dossiers over te dragen, werken zij vanuit continuïteit en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Hierdoor krijgen gezinnen met minder verschillende professionals te maken en ontvangen zij sneller voor inwoners en gezinnen.

De werkwijze verandert daarmee wezenlijk. Meldingen bij Veilig Thuis worden niet langer afzonderlijk afgehandeld, maar gezamenlijk met de gemeente beoordeeld en opgepakt. Professionals en consultants maken samen een analyse van de situatie, bepalen welke expertise nodig is, verdelen de verantwoordelijkheden en voeren de ondersteuning gezamenlijk uit. Deze integrale samenwerking geldt voor alle veiligheidsvraagstukken, van lichte zorgen tot complexe en acute onveilige situaties.

De aanpak richt zich bovendien niet alleen op gezinnen met kinderen, maar op veiligheidsvraagstukken van inwoners van 0 tot 100 jaar. Ook situaties waarin uitsluitend volwassenen betrokken zijn, vragen om een integrale benadering. Binnen het sociaal team is al veel expertise aanwezig om veiligheidsvraagstukken te signaleren, te beoordelen en passende ondersteuning te organiseren. Tegelijkertijd is deze expertise momenteel sterk afhankelijk van één ervaren medewerker. Dat maakt de organisatie kwetsbaar. Om de continuïteit en kwaliteit te borgen is het noodzakelijk de kennis en vaardigheden op het gebied van veiligheid breder binnen het team te ontwikkelen. Door meerdere consultants hierin te scholen en ervaring op te laten doen, ontstaat een robuust team dat veiligheidsvraagstukken duurzaam en gezamenlijk kan oppakken.

Het is belangrijk om te benadrukken dat relatief weinig kinderen in onze gemeente onder toezicht staan en dat het aantal uithuisplaatsingen laag is in vergelijking met de rest van de regio. Voor beiden zitten we onder de prognose van 2026. Dit laat zien dat consulenten er, samen met gezinnen en hun netwerk, in veel situaties in slagen om tijdig een passend antwoord en passende ondersteuning te organiseren zonder dat ingrijpende maatregelen nodig zijn.

Deze werkwijze sluit nauw aan bij de uitgangspunten van de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. De inzet is erop gericht om problemen eerder te signaleren, gezinnen zo dichtbij mogelijk te ondersteunen en hulp zoveel mogelijk binnen het vrijwillig kader te bieden. Daarmee dragen we bij aan het voorkomen van escalatie en het terugdringen van de inzet van residentiële jeugdhulp.

Inloopvoorzieningen

We ontwikkelen niet perse nieuwe voorzieningen, maar zorgen ervoor dat inwoners en partners weten waar zij terecht kunnen. Juist die herkenbaarheid vraagt de komende periode de meeste aandacht. In Mook en Middelaar ontbreekt op dit moment een duidelijk herkenbare ontmoetings- of ondersteuningsplek voor jongeren. Tegelijkertijd is de vraag of een vaste locatie alleen voldoende aansluit bij de leefwereld van jongeren, die zich immers niet laten beperken door gemeentegrenzen.

Daarom onderzoeken we, samen met de regiogemeenten, of een regionale uitbreiding van het jongerenwerk een passende oplossing kan bieden. Het is niet realistisch om in iedere kern een volledig dekkend aanbod te realiseren. We richten ons daarom op een goed vindbaar en herkenbaar aanbod, zodat zowel inwoners als samenwerkingspartners weten waar zij terecht kunnen voor ondersteuning en activiteiten.

Binnen werkgroep inloopvoorzieningen gaan we hier mee verder. Gelijkwaardige sociale basis ontwikkelen was al regionaal speerpunt vanuit VSA (Visie en Samenwerkingsagenda Rijk van Nijmegen) Dit verbinden we nu aan de AZWA opgave: inloopvoorzieningen/basisinfrastructuur.

Mantelzorg

In Mook en Middelaar heeft de welzijnsorganisatie Synthese de opdracht mantelzorgondersteuning te bieden. Mantelzorgers kunnen terecht voor informatie en advies, praktische en emotionele ondersteuning. Ook kan de mantelzorgondersteuner

individuele gesprekken voeren om bv stress en druk te reduceren. Voor de jonge mantelzorgers is er een specifiek aanbod.

Verder bieden zij een aantal collectieve activiteiten

- Bijeenkomsten met andere mantelzorgers
- Thematische trainingen of cursussen
- Activiteiten voor ontspanning of zelfzorg
- Groepsbijeenkomsten waar je ervaringen kunt delen

Mantelzorg ontvangers kunnen jaarlijks bij de gemeente een mantelzorgwaardering van 50€ aanvragen voor degene die mantelzorg verleent.

Het aanbod logeer – en respijtzorg gaan we regionaal verder uitwerken en uitbreiden.

Mantelzorgondersteuning begint bij herkenning en vindbaarheid. Om mantelzorgers tijdig te bereiken, is het belangrijk dat inwoners weten waar zij terecht kunnen en dat professionals en partners in de omgeving signalen herkennen. De kwaliteit van onze ondersteuning hangt daarom sterk samen met de samenwerking met onze netwerkpartners. Weten zij welke ondersteuning beschikbaar is? Herkennen zij wanneer iemand mantelzorger is en mogelijk ondersteuning nodig heeft? En weten zij hoe zij inwoners kunnen doorverwijzen naar de juiste plek?

Ook de sociale basis en laagdrempelige ontmoetingsplekken spelen hierin een belangrijke rol. Juist op de plekken waar inwoners komen en contact hebben met anderen, liggen kansen om ondersteuningsbehoeften vroegtijdig te signaleren. Of het nu gaat om een buurthuis, een welzijnsvoorziening, een inloophoudmoment of een andere ontmoetingsplek: deze plekken vormen een belangrijke toegangspoort naar ondersteuning.

Vormgeven van Ketenaanpakken (Gala)

We geven de ketenaanpakken zoals bedoeld vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) structureel vorm. Het gaat om de aanpakken **Kansrijke Start, Nu Niet Zwanger, Welzijn op Recept, Kinderen naar Gezond Gewicht** en **Valpreventie**. Deze aanpakken dragen bij aan het versterken van preventie, het vergroten van de gezondheid en het eerder bieden van passende ondersteuning aan inwoners.

De kracht van deze aanpakken zit in de samenwerking tussen verschillende partijen. Daarom spreken we over een *ketenaanpak*: geen enkele organisatie kan deze opgave alleen

oplossen. De aanpak verbindt professionals uit het sociaal domein, zorg, welzijn, publieke gezondheid en de lokale gemeenschap. Door gezamenlijk op te trekken, signalen sneller te herkennen, inwoners gericht door te verwijzen en ondersteuning goed op elkaar af te stemmen, ontstaat een samenhangende aanpak rondom de inwoner.

De afgelopen periode hebben we deze ketenaanpakken opgebouwd en geïmplementeerd. We zorgen ervoor dat zij niet tijdelijk of projectmatig blijven, maar een structureel onderdeel worden van onze werkwijze. Door de aanpakken voort te zetten en verder te versterken, investeren we in het voorkomen van problemen, het vergroten van kansen voor inwoners en het ondersteunen van een gezonde leefstijl en kwaliteit van leven.

Veldonderzoek met partners eind 2025

Bekendheid/laagdrempeligheid gemeente verbeteren

Waar de samenwerking door veel partners ervaren wordt als zeer prettig en korte lijnen, zijn er ook netwerkpartners voor wie het niet bekend is wat de gemeente kan betekenen. Zij geven ook aan dat wisselingen bij consultants en veranderingen in het aanbod niet voldoende gecommuniceerd worden.

Meerdere partners geven aan dat ouders soms bevreesd zijn om voor hulp naar de gemeente te gaan, omdat ze niet kunnen overzien welke gevolgen dit heeft en of ze de controle wellicht verliezen.

Samenwerking in de keten

Partners werken nog onvoldoende samen bij kwetsbare gezinnen. Processen lopen bijvoorbeeld vast wanneer ondersteuning voor ouders nodig is in verband met de weerslag van hun problematiek op de kinderen in het gezin. Zolang ouders geen hulpvraag weten te formuleren is het ingewikkeld om ondersteuning te starten. Het is belangrijk dat iemand regie neemt in dergelijke situaties.

Aanpak jeugdigen

In onze gemeente is geen hangplek voor jongeren, waardoor het lastiger is om hen ergens proactief te treffen. Complicerende factor is dat jongeren vaak niet open staan voor gesprek, waardoor problematiek eerst groot moet worden. Dit geldt ook voor jeugdigen. In deze situaties is het bovendien geregeld lastig om in gesprek te komen met ouders. Soms is dit gelegen in taal- en cultuurverschillen, waar partners zich onthand in voelen. Wanneer jeugdigen naar de middelbare school gaan, raken ze helemaal uit beeld.

Gewenste voorzieningen

Een aantal voorzieningen kwam tijdens de gesprekken nadrukkelijk naar voren:

- *Voorleesexpres*: in te zetten bij taalachterstand. Een vrijwilliger komt thuis voorlezen aan het gezin. Dit bevordert de ontwikkeling die gestimuleerd wordt met VvE.

- *Vaktherapie*: laagdrempelig en kortdurend in te zetten door verwijzers, om zwaardere ondersteuning te voorkomen.
- *Vraagverkenning*: tijd om een jeugdige kortdurend te begeleiden bij onderbuikgevoelens of concrete zorgen. Samen zoeken naar de oorzaak en wat nodig is.

Wat gaan we onderzoeken en doen?

Advies formuleren stevig lokaal team

Onderzoeken of de toegang dichtbij genoeg is

We onderzoeken of de huidige inrichting van de toegang voldoende aansluit bij de behoeften van inwoners en netwerkpartners. Daarbij kijken we niet alleen naar fysieke bereikbaarheid, maar ook naar vindbaarheid, toegankelijkheid en de manier waarop inwoners contact ervaren. Dit onderzoek sluiten we aan op de visie op dienstverlening, zodat inwoners ook in de toekomst eenvoudig en laagdrempelig de juiste ondersteuning kunnen vinden.

Versterken van de expertise op het gebied van veiligheid

We investeren in de deskundigheid van consultants op het gebied van veiligheid. Door scholing, gezamenlijke casuïstiekbesprekingen en intensieve samenwerking met partners in de veiligheidsketen vergroten we de kennis en vaardigheden binnen het hele team. Daarmee verminderen we de afhankelijkheid van individuele medewerkers en borgen we de kwaliteit en continuïteit van de ondersteuning. Expertise op veiligheid is een van de kenmerken richtinggevend kader.

Basishulp

Waar mogelijk willen we inwoners sneller en dichterbij huis ondersteunen. Daarom onderzoeken we hoe consultants vaker zelf kortdurende begeleiding en ondersteuning kunnen bieden. Door lichte hulpvragen vroegtijdig op te pakken, versterken we de eigen regie van inwoners en voorkomen we waar mogelijk de inzet van zwaardere specialistische ondersteuning.

Het bieden van basishulp vraagt echter om passende randvoorwaarden. Wanneer consultants deze taak structureel uitvoeren, moet hiervoor voldoende tijd en formatie beschikbaar zijn. We brengen daarom in beeld welke capaciteit nodig is om basishulp te kunnen bieden, zonder dat dit ten koste gaat van de wettelijke taken, de kwaliteit van de ondersteuning of de bereikbaarheid van het sociaal team. Op basis daarvan adviseren we welke uitbreiding of herverdeling van de formatie noodzakelijk is.

Inloopvoorzieningen: voldoende en herkenbaar?

We brengen samen met inwoners en partners in beeld of de huidige inloopvoorzieningen aansluiten bij de behoeften in de gemeente. Daarbij richten we ons niet alleen op de beschikbaarheid van voorzieningen, maar vooral op de herkenbaarheid en toegankelijkheid ervan. We ontwikkelen niet vanzelfsprekend nieuwe voorzieningen, maar versterken waar nodig de verbinding tussen bestaande initiatieven en onderzoeken samen met de regio mogelijkheden voor een herkenbaar aanbod, met bijzondere aandacht voor jongeren.

Werken met dataduidingssessies

We zetten data niet alleen in om te monitoren, maar vooral om samen te leren en te verbeteren. Door periodiek dataduidingssessies te organiseren brengen we cijfers, ervaringen uit de praktijk en signalen van professionals samen. Zo krijgen we beter inzicht in ontwikkelingen, wachttijden, ondersteuningsvragen en maatschappelijke effecten, waardoor we gericht kunnen sturen op kwaliteit en resultaten.

Voortzetten van bestaande ketenaanpakken

Door de samenwerking tussen zorg, welzijn, onderwijs, veiligheid en andere partners te continueren en verder te versterken, zorgen we voor een samenhangende aanpak van maatschappelijke vraagstukken en ontvangen inwoners tijdig passende ondersteuning.

We gaan door met de ketenaanpakken. Deze aanpakken zijn erkend door het RIVM en sluiten goed aan bij onze ambitie om preventie te versterken en inwoners zo vroeg mogelijk passende ondersteuning te bieden. Landelijk monitort de RIVM de effecten van de ketenaanpakken.

Ook in Mook en Middelaar zien we dat de ketenaanpakken daadwerkelijk resultaten opleveren. (Bijvoorbeeld binnen Kansrijke Start hebben we een kwetsbare moeder tijdig in beeld kunnen krijgen en haar gericht kunnen ondersteunen, zodat zij en haar kind een goede start krijgen)

Samenwerken in de regio

Veel maatschappelijke opgaven overstijgen de gemeentegrenzen. Daarom sluiten we actief aan bij regionale ketenaanpakken die voortkomen uit onder andere het Aanvullend Zorg- en

Welzijnsakkoord (AZWA). Maar ook rondom agendapunten Hervormingsagenda jeugd en toekomstscenario werken we regionaal samen. Door regionaal samen te werken benutten we kennis, capaciteit en expertise optimaal en zorgen we ervoor dat inwoners ook voor specialistische of minder voorkomende ondersteuningsvragen kunnen rekenen op een passend en samenhangend aanbod.

Regionaal maken we afspraken over

- inkoop logeer- en respijtzorg
- AZWA werkagenda
- Inrichting stevig lokaal team
- Hybride team samenwerken aan veiligheid

Tot Slot

De landelijke akkoorden vragen niet om een volledig nieuw sociaal domein, maar om een verdere doorontwikkeling van wat lokaal al aanwezig is. Mook en Middelaar beschikt over een stevig fundament van betrokken professionals, korte lijnen en goede samenwerking. Door gericht te investeren in een sterke sociale basis, herkenbare voorzieningen, stevige lokale teams en intensieve samenwerking met partners zorgen we ervoor dat inwoners ook in de toekomst kunnen rekenen op passende ondersteuning, dichtbij huis en op het moment dat dit nodig is.